

Ten eerste

Geluksles voor kinderen op de Koningin Emmaschool in Bussum.

Foto Guus Dubbelman / de Volkskrant

Pesten op schoolplein wordt heel verschillend aangepakt

Vier vragen over Pesten op school

Gepeste leerlingen zijn zo wanhopig dat ze naar een tv-programma stappen. Doen scholen genoeg tegen pesten en is hun aanpak wel de juiste?

Hoeveel kinderen worden gepest?

Er circuleren verschillende cijfers. In het grootschalige internationale HBSC-onderzoek naar de gezondheid van kinderen (in Nederland uitgevoerd door onder andere het Trimbos-instituut) zegt 10 procent van de Nederlandse basisschoolleerlingen en 6 procent van de leerlingen in het voortgezet onderwijs de afgelopen maanden te zijn gepest.

Doen scholen niets tegen pesten?

'We zien dat scholen, met de beste bedoelingen, vaak maar wat doen als het om pesten gaat', zei staatssecretaris Sander Dekker van Onderwijs vorig jaar. 'Er gaat veel energie verloren met pestaanpakken waarvan zeer de vraag is of ze nut hebben.' Vanaf 2015 moeten scholen daarom pesten actief tegengaan met een anti-pestprogramma waarvan de effectiviteit is bewezen.

Om wat voor programma's gaat het?

Verschillende scholen proberen momenteel op verschillende manieren het pesten tegen te gaan. Er bestaan methodes met namen als Alles Kidz, KiVa, Lessen in Geluk, M5, Positive Action en Prima. Soms gaat het daarbij om een eenmalige cursus of een serie lessen, soms om een langdurig programma. De ene methode betreft de hele school erbij, de andere richt zich op een enkele groep: de slachtoffers krijgen weerbaarheids-trainingen of de daders worden hard aangepakt, zoals in het televisieprogramma *Project P*.

En veel van die programma's werken dus niet?

Daar lijkt het op. In ieder geval ramelt vaak het bewijs dat ze effectief zijn. Momenteel neemt het Nederlands Jeugdinstituut in opdracht van de staatssecretaris en de Kinderombudsman 61 anti-pestprogramma's onder de loep. Een commissie van pestexperts kijkt daarbij naar de theorie waarop de methodes zijn gebaseerd en naar de werkzaamheid: wordt er ook echt minder gepest op de scholen die zo'n methode gebruiken? Volgende maand presenteert het ministerie van Onderwijs een lijst met methodes die 'bewezen effectief' zijn. Daaruit kunnen scholen kiezen. Maar of pesten daarmee ook wordt uitgebannen? Dat hangt af van hoe scholen die bewezen effectieve methodes inzetten.

Rik Kuiper

Lessen in 'geluk' dienen als remedie tegen pesten

Reportage Pesten op school

Vanavond begint RTL met Project P, over pesten op scholen. Intussen wordt volop geëxperimenteerd om ongewenst gedrag van kinderen tegen te gaan.

Van onze verslaggeefster
Nina Schuyffel

BUSSUM 'Je kunt pesten proberen af te leren. Of je kunt je afvragen: wat heeft ieder individueel kind nodig om in beweging te komen?' Coach Anke Appel-Den Boer heeft een duidelijke opvatting over de aanpak van pesten. Ze is mede-oprichter van De Geluuskoffer, een lessenspakket waarin basisschoolleerlingen op zoek gaan naar geluk. 'We zien niet een dader of een slachtoffer, maar een kind. Dat is een verschil met elders in Nederland.'

Vanavond begint op RTL 5 de serie *Project P: Stop Het Pesten*, waarin scholieren met een verborgen camera registreren hoe zij worden gepest. Het programma riep de afgelopen weken veel vragen op. In hoeverre helpt het om pesters met stiekem gemaakte filmopnamen te confronteren met hun gedrag? Werkt dat niet alleen maar meer pesterijen in de hand? Het Rotterdamse Einstein Lyceum

spande een kort geding aan om een van de uitzendingen te voorkomen; die zaak dient 12 mei voor de rechter in Lelystad.

Niet alleen RTL experimenteert met anti-pestmethodes, scholen zelf doen dat ook. De Koningin Emmaschool in Bussum is een van de 200 scholen waar kinderen de lessen van De Geluuskoffer volgen. Ze leren onder meer hoe ze met 'positieve gedachten' invloed kunnen uitoefenen op hun gevoel. Volgens Appel-den Boer ban je daarmee het pesten vanzelf uit: 'Een kind dat pest is vaak heel ongelukkig. Als je zorgt dat hij beter in zijn vel zit, zal hij minder pestgedrag vertonen.'

In de klas hebben de 29 leerlingen van groep 7 hun eigen geluuskoffer versierd. De 10-jarige Vera heeft die van haar beplakt met foto's van haar familie. 'Ik houd erg van mijn vader, moeder en zusjes. Zij maken mij gelukkig.'

Suze (11) wijst op foto's van vakanties in Miami en Frankrijk. En Sophie (11) heeft een plaatje van Starbucks. 'Daar word ik blij van.' De Gooische meiden dragen alledrie een roze bril. Uit de stereo klinkt het liedje *Happy* van Pharrell.

De gelukslessen zijn volgens Appel-den Boer niet alleen een goede oplossing voor pestgedrag. Nederlandse kinderen mogen dan tot de gelukkigste ter wereld behoren, in de puberteit volgt vaak een dip. En die dip kan volgens Appel-den Boer voorkomen worden, als kinderen zich op jonge

leeftijd al bewust worden van de 'kracht van hun gedachten'.

Het programma van De Geluuskoffer is gebaseerd op de leer van de positieve psychologie en dingt mee naar de erkenning van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI), dat in opdracht van staatssecretaris Sander Dekker (Onderwijs) en Kinderombudsman Marc Dullaert 61 anti-pestprogramma's beoordeelt. Volgende maand maakt het ministerie bekend welke methodes het best zijn onderbouwd.

Op de website wordt het programma gepromoot als een 'bewezen methode'. Ruut Veenhoven, geluksprofessor aan de Erasmus Universiteit, plaatst daar vraagtekens bij.

Gelukkige kinderen worden minder snel ziek en zullen misschien minder pesten

Ruut Veenhoven Geluksprofessor aan de Erasmus Universiteit

De Universiteit van Leiden voerde in de vorm van een masterscriptie twee onderzoeken uit naar de gelukslessen, maar in beide gevallen werd er geen effect op geluk aangetoond. Dat kan komen omdat De Geluuskoffer niet zoveel uithaalt, maar ook 'omdat de aantallen te klein waren, de interventie te kort en de follow-up niet lang genoeg', aldus de hoogleraar.

Veenhoven, die betrokken was bij de ontwikkeling van de gelukslessen, onderschrijft wel het belang van aandacht voor het geluk van kinderen. 'Gelukkige kinderen worden minder snel ziek en zullen misschien minder pesten.' Maar om echt te bewijzen of het werkt, is volgens de geluksprofessor grootschaliger onderzoek nodig.

De leerlingen van de Koningin Emmaschool hebben de afgelopen weken al veel geleerd. 'Je gaat positiever naar het leven kijken', zegt Vera (10). Ze geeft een voorbeeld: 'Als de juf vraagt of je na school even bij haar komt, kun je denken: o jee, wat heb ik nou weer gedaan. Maar je kunt er ook vanuit gaan dat je een compliment krijgt. Dan voel je je beter.'

Marieke Broks, lerares van groep 7, merkt dat de gelukslessen de sfeer in haar klas hebben verbeterd. De leerlingen moesten vorige week briefjes met goede eigenschappen aan elkaar geven. Suze kreeg bijvoorbeeld 'bescheiden', Marnix kreeg 'aardig'. Broks: 'De kinderen weten zelf hoe het voelt om een compliment te krijgen, daardoor zijn ze aardiger voor anderen.'

PAGINA V2-3
Project Hype